

Schrijfwijzer

Programmaties voltijds gewoon secundair
onderwijs (dual en niet-dual) en programmaties
leren en werken

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Motivering van de aanvraag	4
2.1. De eventuele beperkingen of voorwaarden die vanuit macrodoelmatigheid aan het aanbod van een structuuronderdeel zijn gekoppeld	4
2.2. De eventuele opheffing van één of meer bestaande structuuronderdelen die gelijktijdig met de programmatie doorgevoerd worden	4
2.3. De kwantitatieve en kwalitatieve behoeften op het vlak van het aanbod van secundair onderwijs in de onderwijszone in kwestie, met het oog op vervolgonderwijs of toetreding tot de arbeidsmarkt	4
2.3.1. Bestaand onderwijsaanbod	4
2.3.2. Leerlingeninstroom	5
2.3.3. Specifieke studiedomeinen/structuuronderdelen	6
2.3.4. Knowhow, infrastructuur en werkgelegenheid	7
2.4. Keuzevrijheid van ouders en leerlingen	7
2.5. De studiecontinuïteit van leerlingen binnen de school of binnen de scholengemeenschap	7
2.6. Specifiek voor studierichtingen met dubbele finaliteit of arbeidsmarktfinaliteit	8
2.6.1. De getroffen voorbereidingen op het vlak van materiële infrastructuur en leermiddelen die voldoende en gepast zijn met het oog op de te verwerven competenties van het geprogrammeerde structuuronderdeel	8
2.6.2. De aantoonbare samenwerkingsmogelijkheden met lokale arbeidsmarktactoren en de bedrijfswereld	8
2.7. De afspraken die met andere lokale onderwijsinrichters binnen en buiten de betrokken scholengemeenschap zijn gemaakt over een rationeel en transparant studieaanbod	8
2.8. De afstemming binnen het overlegforum duaal leren	9

1. Inleiding

Deze schrijfwijzer kan je gebruiken als leidraad om het sjabloon programmaties SO, duaal leren of leren en werken in te vullen. De schrijfwijzer staat stil bij de criteria die gebruikt worden door AgODi, inspectie en de Vlaamse Regering om een programmatieaanvraag al dan niet goed te keuren.

In het sjabloon vind je een aantal richtvragen terug waarop je je kan baseren om je motivatie uit te werken. Het is **niet de bedoeling om deze vragen te laten staan in de definitieve aanvraag of om op elke vraag een antwoord te bieden.**

In het sjabloon werden ook een aantal **tekstvoorstellen** opgenomen bij bepaalde criteria, die mits aanpassing aan de lokale context en het aan te vragen structuuronderdeel kunnen gebruikt worden en voldoende zijn qua motivering van deze criteria.

Hou het programmatiedossier beknopt en helder, zorg voor een doorlopende tekst waarin je de belangrijkste punten qua motivering aangeeft (in een kader, in kleur, ...). Vermijd lange opsommingen en beperk je tot de relevante informatie.

2. Motivering van de aanvraag

2.1. De eventuele beperkingen of voorwaarden die vanuit macrodoelmatigheid aan het aanbod van een structuuronderdeel zijn gekoppeld

Dit criterium dient enkel gemotiveerd te worden indien het gaat over de programmatieaanvraag van een structuuronderdeel waarvoor er in de regelgeving of via een onderwijsconvenant beperkingen zijn opgelegd.

Bijvoorbeeld:

- studierichtingen waaraan een contingent verbonden is (vb. 3e graad Defensie en veiligheid TSO)
- studierichtingen Topsport
- ...

Wanneer er voor het structuuronderdeel dat je wenst aan te vragen geen beperkingen zijn dan schrap je dit criterium en geef je dus ook geen motivatie.

2.2. De eventuele opheffing van één of meer bestaande structuuronderdelen die gelijktijdig met de programmatie doorgevoerd worden

Wanneer je een bestaand structuuronderdeel wil inruilen voor een nieuw te programmeren structuuronderdeel, dan die je dit duidelijk te vermelden in de motivatie.

Er wordt niet bepaald dat die inruil binnen dezelfde school moet gebeuren; inruil over de scholen van hetzelfde schoolbestuur of van dezelfde scholengemeenschap heen kan ook acceptabel zijn.

Is dit criterium niet van toepassing (en hef je dus geen bestaand structuuronderdeel op) dan schrap je dit punt en voeg je dus ook geen motivatie toe.

2.3. De kwantitatieve en kwalitatieve behoeften op het vlak van het aanbod van secundair onderwijs in de onderwijszone in kwestie, met het oog op vervolgonderwijs of toetreding tot de arbeidsmarkt

2.3.1. Bestaand onderwijsaanbod

AgODi, inspectie en de Vlaamse regering kijken voor dit criterium in eerste instantie naar het bestaande aanbod binnen de **eigen** scholengemeenschap.

Wanneer meerdere scholen hetzelfde structuuronderdeel vragen binnen **dezelfde scholengemeenschap** dan wordt voor de goedkeuring de voorkeur gegeven aan die school met het **grootste leerlingenpotentieel**.

Wanneer een scholengemeenschap gespreid is over **meerdere onderwijszones** en een bepaalde studierichting komt wel al voor op een school in de ene onderwijszone maar nog niet in de andere onderwijszone dan **kan de aanvraag een gunstige beslissing krijgen voor zover er nog geen voldoende aanbod** zou zijn van andere scholen van het GO! in die onderwijszone.

Geef daarom in je motivatie steeds aan wat de spreiding van het aanbod is voor wat betreft het te programmeren structuuronderdeel. Focus op het aanbod binnen de eigen scholengemeenschap en het aanbod binnen de onderwijszone (enkel GO!).

2.3.1.1. Vestigingsplaatsen

Regularisatie vestigingsplaats:

De Vlaamse regering is van oordeel dat een **regularisatie van vestigingsplaatsen** zorgt voor een ontubbeling van het aanbod tussen 2 samenwerkende scholen met een potentiële meerkost voor de overheid tot gevolg.

Een reeds bestaand aanbod via een vestigingsplaats van een andere school bij jouw school wordt niet meegenomen als mogelijk criterium door de overheid om een programmatieaanvraag goed te keuren.

Uitbreiding aanbod op andere vestigingsplaats:

Als het gaat om een uitbreiding van het bestaande onderwijsaanbod van de school naar een bestaande of nieuwe vestigingsplaats dan worden de volgende criteria vooropgesteld door AgODi, inspectie en de minister:

- Het structuuronderdeel mag nog niet door een andere school op dezelfde locatie worden ingericht.
- Indien de school het structuuronderdeel op meerdere reeds bestaande vestigingsplaatsen wil inrichten dan kan dit enkel indien de potentiële leerlingeninstroom groot genoeg is (richtgetal/per schijf van 10 leerlingen kan een extra vestigingsplaats). Is dit niet het geval dan gaat de voorkeur naar de grootste vestigingsplaats of de hoofdvestigingsplaats.
 - Ligt één van de vestigingsplaatsen in een gemeente van meer dan 70.000 inwoners dan wordt gekeken naar een goede spreiding over het grondgebied.
- Indien het tegelijk om een nieuwe bijkomende vestigingsplaats gaat die nog niet bestond, wordt er gekeken of:
 - De nieuwe vestigingsplaats enkel in de dezelfde gemeente of een aangrenzende gemeente van waar de hoofdvestigingsplaats van de aangrenzende school is gelegen. Bijkomende vestigingsplaatsen in een andere onderwijszone waar ook al scholen van hetzelfde net actief zijn worden ongunstig geadviseerd;
 - Er voldaan is aan de veiligheid, bewoonbaarheid en hygiëne;
 - Er voldoende leerlingen op de andere vestigingsplaats van de school in dezelfde richting zitten.

2.3.2. Leerlingeninstroom

AgODi, inspectie en de Vlaamse regering bekijken steeds of er een **voldoende potentiële leerlingeninstroom** is voor de programmatie van een structuuronderdeel.

Met voldoende potentiële leerlingeninstroom bedoeld men **ten minste 5 leerlingen in de logische onderbouw**. Vanaf een zesde leerling kan er gesplitst worden. Dit geldt niet wanneer het structuuronderdeel absoluut noodzakelijk is voor de studiecontinuïteit van de leerlingen (en er dus geen enkel aansluitend aanbod voorhanden is).

Specifiek voor de 3^e graad bedoelt men met de logische onderbouw **de logische onderbouw in de 2^e graad binnen dezelfde finaliteit**.

Geef daarom in je motivatie aan wat de verwachte leerlingeninstream is en verwijst hierbij ook naar eventuele capaciteitsproblematieken.

Specifiek voor duaal leren wordt er soepeler omgegaan met de potentiële leerlingensteroom. Wanneer een structuuronderdeel echter al wordt aangeboden in de scholengemeenschap of binnen de onderwijszone door een school behorende tot het officieel onderwijs dan wordt er enkel gunstig geadviseerd door AgODi en inspectie wanneer er voldoende potentiële leerlingeninstream is om hetzelfde aanbod naast elkaar te laten bestaan (minimum 5 regelmatige leerling bij de nieuwe aanbieder).

2.3.3. Specifieke studiedomeinen/structuuronderdelen

AgODi, inspectie en de Vlaamse Regering laten **geen bijkomende scholen** meer toe met de studiedomeinen **kunst en creatie, voeding en horeca, land- en tuinbouw en sport**.

Dit is uiteraard niet van toepassing als de school al een aanbod heeft binnen het domein.

Ook de niche-basisopties, die de logische onderbouw vormen, voor deze domeinen worden niet toegelaten.

Uitzonderingen wat de **niche-basisopties Kunst en Creatie, Sport en Voeding en Horeca** betreft:

- Indien de school reeds leerlingen heeft in de logische vervolgrichtingen dan wordt er gunstig geadviseerd:
 - Basisopties 2A Sport sluit aan bij studierichtingen van het domein sport of bij sportwetenschappen ASO
 - Basisoptie 2B Sport sluit aan bij de 2^e graad Beweging en Sport BSO
 - Basisopties Voeding en Horeca sluiten aan bij studierichtingen van het domein Voeding en horeca
 - Basisopties Kunst en creatie sluiten aan bij de KSO-studierichtingen

Specifiek voor de basisoptie **Freinetpedagogie** wordt nagegaan of er binnen de school gewerkt wordt volgens de Freinetpedagogie, de basisoptie **Topsport** wordt beoordeeld conform het Topsportconvenant (1 juni 2019)

Voor wat betreft **ASO-richtingen** is men soepel: **meerdere scholen per scholengemeenschap** kunnen een zelfde aanbod programmeren, mits er een voldoende potentiële leerlingeninstream is.

Voor wat betreft **domeingebonden doorstroomrichtingen** wordt enkel een gunstig advies verleend indien de school het **betrokken studiedomein aanbiedt**.

Bij structuuronderdelen met een **dubbele of arbeidsmarktfinaliteit en de domeingebonden doorstroomrichtingen** kijkt men naar de grootte van de scholengemeenschap (in leerlingenaantallen):

- Scholengemeenschappen tot 4000 leerlingen: 1 keer inrichten
- Scholengemeenschappen tussen de 4000 en 8000 leerlingen: 2 keer inrichten
- Scholengemeenschappen met meer dan 8000 leerlingen: 3 keer inrichten

Een structuuronderdeel kan ook meer worden aangeboden binnen de scholengemeenschap indien de aanvragende school reeds structuuronderdelen in hetzelfde studiedomein, waartoe het gevraagd structuuronderdeel behoort, aanbiedt (mits een voldoende potentiële leerlingeninstream vanuit de logische onderbouw).

Voor scholen gelegen in het **Brussels Hoofdstedelijk Gewest** wordt er **geen rekening gehouden met de grootte van de scholengemeenschap (in leerlingenaantallen)** gezien de specifieke situatie van het Nederlandstalig onderwijs in dat gebied (omvang onderwijszone, beperkt aanbod dubbele/arbeidsmarktfinaliteit). Hier wordt gekeken naar het reeds bestaande aanbod in functie van de geografische spreiding.

Wanneer het gaat om de **opstart** van een **nieuw studiedomein** wordt er op niveau van de scholengemeenschap gekeken of er ruimte is voor een bijkomende school op basis van dezelfde normen zoals hierboven beschreven.

Ten slotte geven we mee dat een bestaand opleidingsaanbod van een centrum voor deeltijds onderwijs, gekoppeld aan de voltijds school voor secundair onderwijs, niet als reden wordt gezien om toestemming te krijgen tot programmering van een studierichting (dual of niet-dual) in de voltijdse school. Er wordt steeds rekening gehouden met de criteria zoals hierboven vermeld.

2.3.4. Knowhow, infrastructuur en werkgelegenheid

Om te bepalen of de school de nodige knowhow en infrastructuur heeft, kijkt men naar het huidige profiel van de school en het bestaande onderwijsaanbod.

Wat de werkgelegenheid betreft, gebruikt men ter objectivering de volgende punten:

- Knelpuntberoepenlijst van vdab en irisnet;
- Schoolverlatersanalyse van vdab;
- Analyse van vacatures in Vlaanderen van vdab;
- Verklaringen vanuit het bedrijfsleven die mogelijk bij de aanvraag zitten.

2.4. Keuzevrijheid van ouders en leerlingen

Hierbij wordt het onderscheid gemaakt tussen het officieel onderwijs (POV, OVSG en GO!) en het vrij onderwijs.

Geef hier dus aan of er al een aanbod is van dit structuuronderdeel binnen het officieel onderwijs.

Is er al een aanbod binnen het officieel onderwijs in de regio maar niet binnen het GO! geef dan **aan dat het GO! de enige onderwijsverstrekker is die de grondwettelijke opdracht heeft om de vrije keuze te waarborgen**. Deze grondwettelijke opdracht werd door de Vlaamse Gemeenschap bij bijzonder decreet aan het GO! overgedragen.

2.5. De studiecontinuïteit van leerlingen binnen de school of binnen de scholengemeenschap

Het begrip studiecontinuïteit krijgt de volgende invulling:

- Studiecontinuïteit is de overgang naar een volgend, dus hoger leerjaar;
- Studiecontinuïteit tussen de 1ste, 2e en 3e graad word bekeken op het niveau van de school;
- Vanuit een middenschool moet het voor leerlingen mogelijk zijn om hun studies verder te zetten in één bovenbouwschool binnen de scholengemeenschap;
- Studiecontinuïteit in de 2e en 3e graad is de overgang naar een hoger leerjaar binnen hetzelfde studiedomein en dezelfde finaliteit;
- Meerdere keuzeopties zijn mogelijk voor zover aan de andere criteria voldaan is (bestaand aanbod in de scholengemeenschap, voldoende potentiële leerlinginstroom, ...);

- Studiecontinuïteit in de 3e graad ASO is soepeler:
 - Scholen die een structuuronderdeel vragen dat bestaat uit twee polen, krijgen een gunstig advies op voorwaarde dat beide polen al georganiseerd worden in de school.
 - Voor éénpolige structuuronderdelen wordt nagegaan of de logische onderbouw in de 2e graad al wordt georganiseerd.

2.6. Specifiek voor studierichtingen met dubbele finaliteit of arbeidsmarktfinaliteit

2.6.1. De getroffen voorbereidingen op het vlak van materiële infrastructuur en leermiddelen die voldoende en gepast zijn met het oog op de te verwerven competenties van het geprogrammeerde structuuronderdeel

2.6.2. De aantoonbare samenwerkingsmogelijkheden met lokale arbeidsmarktactoren en de bedrijfswereld

Bovenstaande criteria worden enkel gemotiveerd indien het een aanvraag betreft van een studierichting binnen de dubbele finaliteit of de arbeidsmarktfinaliteit.

Indien het aan te vragen structuuronderdeel past in het huidige profiel van de school dan gaat men ervan uit dat de nodige know how en infrastructuur aanwezig is, net zoals er een uitgebouwd netwerk aan contacten met lokale bedrijven zal bestaan in het kader van de invulling van de leerlingstages.

Het is niet nodig dit criterium uitgebreid te motiveren als de aanvraag past binnen het huidige schoolprofiel.

Gaat het om een aanvraag van een studierichting binnen een voor de school nieuw studiedomein dan wordt best een uitgebreidere motivatie toegevoegd waarin je als school aangeeft welke voorbereidingen er zijn getroffen met het oog op de nodige infrastructuur, de leermiddelen, de uitbouw van een netwerk voor de invulling van stages (engagementen van bedrijven kunnen toegevoegd worden als bijlage),

Specifiek voor duaal leren gaat men na of de school een goed netwerk aan bedrijven heeft (cf. huidige profiel van de school) en of er een **voldoende potentieel is aan werkplekken** voor de programmatie in de regio.

De minister baseert zich bij de beslissing over de programmatie van duale structuuronderdelen vaak op het advies van de SERV. Wanneer er volgens de sector een tekort is aan potentiële werkplekken in de regio mondt dit vaak uit in een ongunstige beslissing van de programmatie.

2.7. De afspraken die met andere lokale onderwijsinrichters binnen en buiten de betrokken scholengemeenschap zijn gemaakt over een rationeel en transparant studieaanbod

Het feit dat er afspraken moeten worden gemaakt binnen de scholengemeenschap is voldoende voor dit criterium. Men kijkt hiervoor naar het protocol van akkoord van de scholengemeenschap.

De verwijzing naar het akkoord van de scholengemeenschap, volstaat als motivatie bij dit criterium.

Wanneer er toch afspraken werden gemaakt met andere lokale onderwijsinrichters m.b.t. het onderwijsaanbod, dan kan je dit hier meegeven (geen verplichting).

2.8. De afstemming binnen het overlegforum duaal leren

AANDACHT: dit criterium wordt enkel gebruikt bij de programmatieaanvraag van een structuuronderdeel **duaal leren of een opleiding leren en werken**.

Het is noodzakelijk dat de programmatieaanvraag **voor de deadline van 30 november** ter afstemming wordt **voorgelegd aan het provinciaal of regionaal overlegforum** dat van toepassing is voor het werkingsgebied van jouw school (zie hiervoor [bijlage 5](#) bij [omzendbrief SO 61](#)).

Als de aanvraag niet werd voorgelegd aan het POF of ROF dan geeft de Vlaamse Regering geen toestemming tot programmatie. Een bewijsstuk (verslag of mail) van voorlegging wordt daarom steeds toegevoegd aan de programmatieaanvraag.